

Netop

efterværnsgruppe for unge mellem 16 og 23 år
- en beskrivelse af metoder

Rapport, udarbejdet af Susanne Katz, 2005

NETOP er en del af de samlede KABU projekt, Kvalitet i Anbringelsesarbejdet med Børn og Unge, Socialministeriets kvalitetsprojekt på anbringelsesområdet.
www.kabuprojektet.dk

Forord

Denne rapport er formuleret af undertegnede som en intern evaluering/opsamling på det første års arbejde med efterværnsgruppen NETOP.

Projektets gennemførelse har bygget på et tæt samarbejde mellem de tre konsulenter, Tina Bjørn Olsen, Jytte Lorenzen og Jan Petterson, der har stået for arbejdet med de unge i praksis, projektleder Jannik Jørgensen og undertegnede, der har fungeret som supervisor.

Samarbejdet har været konstruktivt og har betydet, at jeg i denne rapport kan skrive "vi" om vores arbejde, vurderinger, synspunkter og holdninger.

Susanne Katz
Faglig leder
CAFA

NETOP – et efterværnstilbud

- en beskrivelse af metoder

Indhold	Side
Kap. 1 Baggrunden for oprettelsen af NETOP	3
Kap. 2 Denne rapports indhold	5
Kap. 3 Hvad er projekt NETOP ?	6
NETOP – Formål og målgruppe	6
NETOP - Aktiviteter	6
NETOP - Organisering	7
Kap. 4 Metoder	8
"Anti-pædagogik"	8
Fra negativt til positivt	9
Selvopfattelse	10
Inddragelse af gruppen	11
Et øverum for de unge	12
Selvstændighed	15
Skematisk opstilling	17
Kap. 5 Perspektiver	18
Bilag	19
Interview med to unge om NETOP	19
Artikel i KABU nyt om NETOP	22

Baggrunden for etableringen af NETOP

Oprettelsen af efterværnsgruppen NETOP har sin baggrund i CAFAs erfaringer med andre grupper for unge.

”Den terapeutiske samtalegruppe”

I 1998 oprettede CAFA en **terapeutisk samtalegruppe** for unge anbragt i familiepleje. Formålet med denne gruppe var at støtte de unges identitetsudvikling og selvstændiggørelse, som for anbragte unge erfaringsmæssigt kan være særlig vanskelig og konfliktfyldt.

I samtalegruppen kunne de unge få bearbejdet deres mere eller mindre traumatiske opvækst (omsorgssvigt, overgreb, manglende kontinuitet osv.). Samtalegruppen var (og er - gruppen eksisterer fortsat) et tilbud, der både sigtede på at forbedre den unges aktuelle livskvalitet og handlekraft og på at forebygge psykiske senvirkninger og videreførelse af social arv.

Gruppen eksisterede som projekt i 3 år, støttet af Den Sociale Sikringsstyrelse, og forløbet er eksternt evalueret. **Evalueringsrapporten fra januar 2002: ” At gribe eget liv: Kollektive og individuelle læreprocesser i en samtalegruppe for unge anbragt i familiepleje”**, er udarbejdet af cand.scient.soc. Hanne Warming fra RUC.

Evalueringen konkluderede, at deltagerne i samtalegruppen opnåede en øget livskvalitet og trivsel. De unge fik en mere integreret selvforståelse, som bl.a. satte skub i en positiv udvikling og en nuancering af deres relationer til andre mennesker.

Evalueringen pegede også på, at der var et behov for et mere uforpligtende forum, hvor unge anbragt i familiepleje kunne mødes, få et fællesskab og udveksle erfaringer.

”Ungegruppen”

I CAFAs næste gruppe-projekt, som gik under betegnelsen **koordineret familiepleje** eller **”K3”**, indgik en sådan gruppe unge mellem 12-16 år. Foruden Ungegruppen, var der en gruppe af de unges plejeforældre og forældre, og formålet var, foruden at kvalificere anbringelsesforløbet gennem de elementer, der ligger i selve gruppeprocesserne, også at koordinere mellem grupperne.

Projektet blev støttet via FAK- midlerne og er også eksternt evalueret af cand.scient.soc. Hanne Warming, der udgav en **evaluingsrapport i 2004: ”Tilsyn og støtte gennem netværksgrupper: potentialer, dilemmaer og perspektiver.”**

Rapportens mange informationer og konklusioner skal ikke gennemgås her. Blot skal fremhæves, at Ungegruppen var en ubetinget succes, som har medført, at gruppetilbud til anbragte unge er blevet et permanent tilbud i CAFA, og at erfaringerne pegede på, at

ungegrupper kan udgøre et alternativ og et modspil til de unges afhængighed af voksne såvel som til deres oplevelse af ensomhed og isolation.

Ungegruppen er videreført og har nu eksisteret siden foråret 2001, og der har deltaget ca. 30 unge i den igennem årene 2001-2004.

”NETOP-gruppen”

Næste trin i udviklingen af gruppetilbud i CAFA blev **NETOP**.

NETOP er et gruppetilbud til anbragte og tidligere anbragte unge mellem 16 og 23 år og opstod som følge af, at nogle af de unge fra Ungegruppen nåede en alder, hvor det ikke var relevant for dem at være i en gruppe sammen med langt yngre unge (ned til 12 år). De unge på 16-17 år fik andre interesser, de skulle have andre udfordringer, og de snakke, de havde behov for, ændrede sig. De rettede sig mere imod fremtiden i forhold til uddannelse, selvstændig bolig og lignende.

NETOP skal faktisk skrives NET^{op} og skal illustrere et net, der sættes op og opfanger nogle af de unges behov, som ikke hidtil er blevet opfanget andre steder.

NETOP blev etableret i slutningen af 2003 og er blevet støttet det første år via KABU - midlerne. NETOP fortsætter nu som permanent tilbud.

Denne rapporters indhold

De førnævnte evalueringsrapporter om den terapeutiske samtalegruppe og Ungegruppen i K3 af Hanne Warming beskriver begge teoretiske og praktiske eksempler på, hvad der er godt ved at være i en gruppe. Rapporterne beskriver begge klart, at de unge synes, at det er godt at være i en gruppe, og der beskrives mange eksempler på, at deltagelse i gruppen har positiv betydning for den unges hverdag og udvikling.

Via disse to evalueringsrapporter mener vi, at der leveret dokumentation for, at det har en positiv effekt for de anbragte unge at være i en gruppe, hvorfor vi har valgt at tage et andet udgangspunkt i denne rapport.

I denne rapport vil vi beskrive vores **arbejdsmetoder**.

Metoderne bygger på erfaringer både fra Ungegruppen og fra NETOP. Medarbejderne, herefter kaldet konsulenterne er gennemgående i de to grupper, og de bruger de samme tilgange og metoder i arbejdet i de to grupper. Om de teoretiske udgangspunkter for valget af arbejdsmetoder henvises til de tidligere nævnte rapporter.

Metoderne er blevet til via de mange løbende diskussioner, overvejelser og supervisioner, som konsulenter, supervisor og projektleder har ført med hinanden, og som vi gerne vil dele og komme i dialog med andre om.

Hvad er projekt NETOP?

NETOP – Formål og målgruppe

Det overordnede formål i forhold til de unge er

- at forebygge ensomhed
- at støtte de unge i overgangen fra anbragt til selvstændig tilværelse
- at styrke de unge i selvstændige holdninger og støtte dem i at fremføre dem.

Disse mål søges opfyldt ved at samle de unge i en gruppe under ledelse af voksne, hvor de unge

- kan føle samhørighed (modvirke isolation),
- får et forum, hvor de frit kan tale om fortid, nutid og fremtid og via dialogen med andre unge støttes i en nuanceret opfattelse af omgivelserne,
- støttes i at bevare og udvikle deres relationer til familie, plejefamilie og andre,
- kan få praktisk anvendelig viden, når der er behov for det (hvordan betaler man sine regninger ? hvad er en selvangivelse ? osv.),
- støtter hinanden i de konflikter og dilemmaer, der opstår i forbindelse med frigørelse, og
- ser hinanden komme videre i livet i forhold til bolig, uddannelse, arbejde osv.

Målgruppen er anbragte eller tidligere anbragte unge mellem 16 og 23 år. Uanset anbringelsessted og uanset forudgående tilknytning til CAFA.

NETOP - Aktiviteter

Eksempler på aktiviteter i gruppen:

- Snak, samtaler, udveksling af erfaringer, afklaring af spørgsmål.
Der har f.eks. været berørt temaer som alkohol, kærester og seksualitet. Det har været drøftet, hvordan det er at flytte hjemmefra, og der har været drøftet temaer, der behandler de unges fortid som anbragte.
- Lave mad og spise sammen. Der har hver gang været fælles madlavning og spisning, hvilket dels bidrager til, at alle i gruppen naturligt bliver involveret, og til at der etableres en behagelig stemning.
- Inddragelse af personer udefra.

Der har været bidrag udefra fra en tidligere anbragt ung, der fortalte om sin historie, og der har været en journalist (og fotograf) ude og tale med de unge om deres oplevelser med at være i gruppen.

- Udflugter med fælles oplevelser.
Bowling, spise på restaurant, se film og teater har været nogle af de udflugter, de unge har været på i årets løb. Film og teater har været gode input til diskussioner og fortællinger om de unges liv. En enkelt tur med overnatning har der også været arrangeret.

NETOP - Organisering

NETOP startede med 7- 8 unge. De kom fra CAFAs Ungegruppe, hvor de var ved at være for "gamle" til at fortsætte. Ganske kort tid efter starten kom de første ind i gruppen "udefra", og gruppens antal er primo 2005 15 unge. Der har siden NETOPs start deltaget i alt 18 unge i gruppen. Grundstammen i gruppen er stadig de unge, der kommer fra Ungegruppen. De "ældste" unge har indtil videre været 20 år.

Gruppen mødes 1 gang om måneden i 3 timer. Udover den faste mødedag arrangeres der udflugter og ture på særlige dage efter nærmere aftale med de unge.

Der er ikke mødepligt. De unge kan komme, som de har lyst og tid.

CAFA har 3 medarbejdere, der er engageret i arbejdet med NETOP. De deltager i gruppens møder på skift, sådan at der altid er 2 voksne til stede ved gruppens møder, men alle 3 deltager, når der er behov.

De unge har selv ansvar for at huske møderne i gruppen. De får en dato-oversigt for ½ år ad gangen, og op til hvert møde SMS-ser konsulenterne til de unge og erindrer dem om mødet. De unge SMS-ser herefter mellem sig med opfordringer til at komme, afbud osv.

Hvis de unge ikke kommer til møderne i gruppen nogle gange uden afbud, er det blevet kutyme, at konsulenterne kontakter den unge for at høre, hvad der ligger til grund for det manglende fremmøde. Der sker således en stadig afklaring af, om den unge ønsker at være i gruppen, om der er vanskeligheder for den unge, der gør fremmøde umuligt eller andre forhold, f.eks. praktiske, der bør tages fat i (har den unge f.eks. penge til togbil - letten?).

Denne fremgangsmåde er drøftet med de unge, og de fremhæver, at de synes, at det er vigtigt, at de selv er ansvarlige for at komme til møderne. De ønsker ikke forældre, plejeforældre eller andre involveret i dette ansvar, og de ønsker ikke at være forpligtede til at komme hver gang. Derimod opfatter de konsulenternes henvendelse, hvis de har været væk fra møderne nogle gange, som en positiv opmærksomhed og et tegn på, at det betyder noget for gruppen, om de kommer.

Metoder

Konsulenterne i NETOP har som nævnt også arbejdet med Ungegruppen i CAFA, og de havde således 3 års erfaring i arbejdet med unge i gruppe, da de startede NETOP. De metoder, de har brugt i arbejdet i NETOP har deres baggrund i de erfaringer, de har gjort i Ungegruppen, og metoderne i de to grupper er grundlæggende de samme.

Konsulenterne startede i Ungegruppen med at vælge en "ikke-pædagogisk" tilgang til de unge. Det skete bl.a. på baggrund af, at ingen af konsulenterne er uddannede pædagoger, og de startede således deres arbejde med de unge med det udgangspunkt, at de ikke kunne være pædagoger, men måtte bruge de personlige kvaliteter, som de hver især havde, og så ville de udnytte de forskelligheder, de repræsenterede.

"Ikke-pædagogikken" blev senere til "anti-pædagogik", da konsulenterne lærte sig at bruge den.

Anti-pædagogik

Følgende afsnit skal ikke ses som et bidrag til at trække teoretiske forskelle op mellem pædagogik og anti-pædagogik med henblik på en teoretisk afklaring og diskussion heraf. Beskrivelsen af forskellene mellem begreberne er trukket op for lettere at anskueliggøre, på hvilken måde konsulenterne praktisk, metodisk griber arbejdet an i gruppen.

Pædagogik er et begreb, der bruges af fagfolk, som arbejder med at støtte andre menneskers – her børn og unges udvikling eller læring. Når der anvendes pædagogiske metoder, så handler det ofte om at forholde sig på en måde til barnet/den unge, som beforder, at barnet/den unge når det mål, som den voksne har sat. Det kan f.eks. være at nå de fastsatte mål for undervisningen i skolen eller at støtte barnet i at opnå en for alderen svarende udvikling indenfor f.eks. sociale kompetencer i dag- og døgninstitution eller professionel familiepleje.

Hanne Warming beskriver det således i evalueringen om K3, Ungegruppen:

"Imidlertid adresserer begrebet "pædagogik" teorier om (og operationaliseringen af disse til metoder og forholdemåder), hvordan man gennem undervisning og opdragelse *former* et individ (ofte et barn eller en ung) *i en bestemt retning*. Det vil sige, at intentionen er at *lave den anden om/udvikle den anden udfra* – i forhold til det individ, pædagogikken retter sig mod, *fremmedbestemte og forhåndsdefinerede mål*. Sat på spidsen kan pædagogik således siges at stå i modsætning til anerkendelse, uanset at anerkendelse (og fratagelse af anerkendelse) ofte bliver brugt som pædagogisk redskab – men som redskab for forandring af den anden er det netop ikke en grundlæggende anerkendelse."¹

Ideen med at tilbyde de unge deltagelse i en gruppe med andre unge i samme situation var lige netop ikke, at det skulle være et (nyt) forsøg på at lave den unge om.

¹ "Tilsyn og støtte gennem netværksgrupper: Potentialer, dilemmaer og perspektiver", evalueringsrapport af Hanne Warming, udgivet af CAFA i 2004, side 40.

De anbragte unge er en meget udsat gruppe. De er ofte omsorgsvigtede, mange har følelsesmæssige vanskeligheder, indlæringsproblemer, handicaps m.m..

De har i deres opvækst som anbragte oplevet at være anderledes end deres kammerater, de har ikke altid kunnet leve op til de mål, som har været stillet i daginstitutioner og skoler, og de har i mange sammenhænge ikke kunnet deltage i aktiviteter som deres jævnaldrende uden særlig støtte.

De unge har i deres barndom været genstand for mange forsøg på at få dem til at ændre sig og udvikle sig, herunder mange "mislykkede" forsøg, og ikke så få af børnene er beskrevet negativt, når professionelle har udtalt sig om deres udvikling.

Handleplaner og behandlingsplaner, som er lagt for den unge, har oftest taget udgangspunkt i forhold, der skulle ændres og forbedres. Den unges selvforståelse er ofte usikker eller direkte negativ.

At gå "anti-pædagogisk" til værks betyder konkret at tilbyde de unge deltagelse i en gruppe, hvor der ikke stilles **krav** om udvikling eller ændring. At give mulighed for et **rum**, hvor den unge kan blive accepteret, som den unge er, og hvor andre ikke definerer de behov, den unge har.

Det er vores opfattelse, at de anbragte unge er i "**underskud**" med accept og mulighed for bare at være til og høste anerkendelse for det, de er.

Når de unge er i "underskud" med anerkendelse og accept, så beror det ikke alene på, at de har adfærds- og udviklingsmæssige vanskeligheder på grund af deres opvækstvilkår. Der indgår som en væsentlig brik i problematikken, at de unge ofte er i en loyalitetskonflikt mellem deres forældre og deres plejeforældre, og de er således i den situation, at dele af det, deres personlighed og historie indeholder, ikke kan anerkendes eller rummes i hverken den ene eller den anden familie. Denne manglende anerkendelse har negativ betydning for den unges selvfølelse.

For god ordens skyld skal det nævnes, at vi naturligvis mener, at kommuner og anbringelsessteder bør lægge handleplaner og behandlingsplaner ud fra opstillede mål.

Vi er ikke ude i en kritik af målrettethed i arbejdet med de unge, men vi håber, at vi via vores arbejde med de unge i grupperne **kan komplementere et ufuldendt billede af de unge.**

Arbejdet med grupperne har således medført, at spørgsmålet om, hvordan vi får inddraget den unge i en for den unge befordrende måde i handleplaner og behandlingsplaner, er blevet meget væsentligt.

Fra negativt til positivt

Beslutningen om at møde de unge med en anti-pædagogisk tilgang, altså ikke at ønske at ændre på de unge og deres adfærd, betyder i sin konsekvens, at der kun er tilbage at ændre på sig selv som konsulent, hvis der er noget i relationerne i mellem deltagerne i gruppen, der ikke fungerer hensigtsmæssigt.

Hanne Warming skriver om det:

"Fremfor at have "den ændringsorienterede opmærksomhed" på de unges adfærd, har gruppelederne rettet opmærksomheden på egne oplevelser, med- og modspil, og de har i den forbindelse i positiv forstand brugt det at være tre forskellige personligheder med forskellige måder at opleve de unge på.

Efter hvert møde har de således snakket om gruppedynamikken og de enkelte unge, og typisk har det været sådan, at hvis én har oplevet en af de unge overvejende irriterende og ukonstruktiv, så kan de to andre gruppeledere byde ind med andre facetter. På den måde har man sammen kunnet skabe et mere nuanceret og positivt billede af de unges deltagelse i gruppen.

Ud fra en relationel og socialkonstruktionistisk forståelse af interaktion er måden, vi oplever den anden på ikke udelukkende givet ved hverken en særlig egenskab ved os selv eller ved den anden, men er i høj grad også situationel, samt relateret til vores fortolkning af fortiden og orientering mod fremtiden. Endvidere kan der være en tendens til, at en oplevelse, vi én gang har haft, søger mod gentagelse, idet vi gennem vores måde at gå ind i mødet med den anden på (forventninger og måder at agere på) er med til at sætte mulighederne for, hvordan han/hun oplever sig selv og situationen, og dermed for hvordan han/hun kan handle (Bo & Warming 2003b).

Ved at snakke om de unge med det bevidste formål at forskyde opmærksomheden fra det negative til det positive, ændres gruppeledernes oplevelse af og måde at relatere sig til de unge på. Eller med andre ord: Deres bidrag til de unges selvfortælling ændres i "udvidende retning" – uden at dette risikerer at blive påtaget og instrumentelt, idet det forankres i en – bevidst, men reelt forandret oplevelse af den unge."²

Konsulenterne har undervejs i forløbet fordelt opgaver imellem sig forhold til deres formåen i forhold til de enkelte unge, og de har bedt hinanden om hjælp i situationer, hvor de har følt sig utilstrækkelige.

Konsulenterne har mange gange under forløbet gået i dybden med gruppens dynamik og de enkelte unges position i gruppen med det formål at få den enkelte unge til at føle sig så **veltilpas** i gruppen som muligt.

Selvopfattelse

Når vi arbejder med de unge i grupper og i det hele taget skal støtte unge i at forholde sig til deres eget liv, så er et af kodeordene "**selvopfattelse**" eller "**selvfølelse**" (identitet).

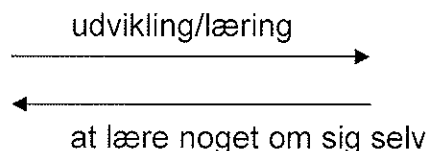
En usikker eller negativ selvopfattelse vil være en hæmsko i forhold til at tro på egne kræfter, i forhold til at have tillid til, at man kan overvinde problemer, eller i forhold til om man kan forvente noget positivt fra andre mennesker.

Omvendt giver en sikker eller positiv selvopfattelse så at sige medvind i at overvinde problemer, i tro på egen formåen og positive forventninger til andre.

Vi bygger vores arbejde med de unges selvopfattelse på, at selvopfattelsen udvikles i relation til andre mennesker. Der er tale om et samspil mellem, hvordan man ser på sig selv, og hvordan andre ser på een.

² "Tilsyn og støtte gennem netværksgrupper: Potentialer, dilemmaer og perspektiver, evalueringsrapport af Hanne Warming, udgivet af CAFA i 2004, side 41.

Der er også en snæver forbindelse mellem udvikling og ændring af adfærd og udvikling af selvpfattelsen. På et niveau lærer den unge noget konkret, udvikler sig, får en ny færdighed. Og samtidig med denne lærdom lærer den unge noget på et andet niveau - den unge lærer noget som sig selv og sin måde at lære på.

De anbragte unge har meget ofte behov for at udvikle en mere positiv selvpfattelse, og derfor er det nødvendigt, at den unge kommer i situationer, hvor han/hun kan mærke andres positive forventninger og tilbagemeldinger på adfærd **og** ligeså vigtigt (eller måske vigtigere), at den unge støttes i den sideløbende proces at lære noget positivt om sig selv og sine evner og fastholde dette positive billede.

Vi mener, at en vigtig forudsætning for, at andre menneskers positive forventninger og tilbagemeldinger kan bruges til noget konstruktivt er

- 1) at de er ærligt ment og
- 2) at de positive forventninger og tilbagemeldinger kommer på nogle områder, som personen kan værdsætte hos sig selv eller overhovedet ser som en "del af sig selv".

Det er ikke muligt via løvsrevet eller forstilt ros at støtte nogen. Det er heller ikke særlig vellykket med positive reaktioner på en adfærd eller syn på personen, som pågældende ikke vil vedkende sig.

Kravet til den professionelle, der har med børn at gøre, hvis selvpfattelse er usikker eller negativ, er, at man skal kunne arbejde med sig selv og reelt se forhold hos den unge, som man ærligt kan anerkende. Det stiller krav om at kunne lægge egne projekter og mål i forhold til den unge til side.

Organisatoriske hensyn skal også kunne lægges til side eller nedtones af konsulenterne. I øvrigt gode og fornuftige mål for projektet og institutionen kan spille negativt ind i samspillet mellem den unge og de udførende medarbejdere. Eksempelvis ønsker medarbejderne naturligvis gode resultater i evalueringen af et projekt, og det kan give grundlag for forsøg på at presse de unge i bestemte retninger.

Udenforstående (naboer og lignende), der kommer i kontakt med de unge under gruppens aktiviteter, har også en indflydelse på konsulenternes måde at håndtere forskellige konkrete episoder og problemstillinger på.

En nødvendighed for projektets succesmæssige gennemførelse har derfor været bevidsthed om sådanne forhold samt sikring af en hensigtsmæssig rollefordeling i organisationen, som kunne **fastholde medarbejdernes fokus på de unge**

Inddragelse af gruppen

Det er konsulenternes ønske, at deltagerne skal føle sig som "gruppen", og at hver enkelt deltager skal føle sig som med i gruppen.

Derfor har konsulenterne inddraget de unge i stort set alle de spørgsmål, som de har kunnet komme i tanker om at gøre.

Og det har været netop været det største problem i processen, "at komme i tanker om at inddrage de unge".

Der har været mange diskussioner og debatter mellem konsulenter, supervisor og projektleder om forskellige forhold og problemstillinger, efterhånden som projektet skred frem, og det er først hen ad vejen med flere og flere erfaringer, at det er blevet stadig hyppigere, at en af diskussionsdeltagerne kommer i tanker om de vigtige spørgsmål til os selv: Hvordan kan vi inddrage gruppen i dette spørgsmål? Hvordan kan det være, at vi ikke har spurgt de unge om, hvad de mener om dette?

For det har jo i tidens løb vist sig, at der ikke er nogen spørgsmål, som gruppen ikke kan inddrages i. Den er blevet inddraget i personlige spørgsmål vedrørende enkelte unge i gruppen, gruppens udvikling, konsulenternes usikkerhed og tvivl om, hvordan de skulle gribe et spørgsmål an, aktiviteter i gruppen osv. osv.

Der skal naturligvis i den proces – ligesom når voksne taler med hinanden om personlige spørgsmål – tages personlige hensyn og tages vare på både den enkelte og gruppen.

Samlet set er det ofte sådan, at problemet opløses, udvikles eller ændres ved inddragelsen af de unge, i hvert fald er der altid sket noget positivt med problemet, når de unge har bidraget til diskussionen.

Inddragelsen af de unge har således været støttende i forhold til konsulenterne og har været medvirkende til, at de unge føler, at det er deres gruppe.

Et øverum for de unge - interaktion, aktivitet og at få og give.

Øverum for interaktion

Konsulenterne har samlet gruppen uden på forhånd at opstille regler for gruppens medlemmer. Der har ikke været opstillet regler, forbud eller retningslinier for de unges adfærd a lá "her må man ikke... her skal man her bør man....".

Konsulenterne har sørget for at etablere rammerne for møderne, tid, sted og varighed. Derudover har konsulenterne af og til planlagt et indhold for møderne, andre gange er indholdet planlagt sammen med de unge, og andre gange er der ikke planlagt indhold.

Omgangsformen og reguleringen af både de unges og de voksnes adfærd i gruppen er udviklet hen ad vejen.

Konsulenterne har bevidst arbejdet med at fastholde sig selv i positive forventninger til de unge, ligesom de som nævnt har inddraget de unge i spørgsmål om regler og lignende, når der har været behov.

Der har f.eks. i forbindelse med ture været samtaler med de unge om, hvordan turen skulle gennemføres, og det har været drøftet med de unge, hvilke rammer og regler, de mente, der ville være relevante i forhold til den konkrete tur. De unge har selv haft bud på regler og rammer, ligesom konsulenterne har haft bud, og ud fra disse er rammerne omkring den enkelte tur blevet til.

Der har i Ungegruppen og NETOP ikke været forbud imod f.eks. at være kærester, forbud mod alkohol, forbud mod rygning eller andet, som i mange andre sammenhænge forsøges reguleret med forbud.

At blive kærester har f.eks. været genstand for flere drøftelser i konsulentgruppen, fordi konsulenterne havde en bekymring for, om de kunne beskytte de unge, som kunne være udsatte, fordi de havde vanskeligt ved grænsesætning, hvis vi ikke opererede med forbud. Vi valgte at undlade forbud både i Ungegruppen og i NETOP – både fordi vi indså, at det ikke ville være en realistisk mulighed, og fordi vi mente, at det at få en kæreste og lære at sætte grænser omkring sig selv ikke læres ved at undgå at komme i situationer, hvor man kan lære det.

Der har således været unge, som har mødt hinanden via CAFAs grupper og er blevet kærester undervejs. Der er også brudt ligeså mange kæresteforhold undervejs. For nogle af de unges vedkommende var det deres første erfaringer med at få en kæreste og dermed alle de glæder og problemer (grænsesætning, ulykkelig forelskelse, brud osv.), dette måtte medføre.

Konsulenterne og de andre unge havde mulighed for at støtte de unge i deres afprøvnin-ger af deres adfærd i denne situation – både ved at være en gruppe, hvori det overhovedet var muligt at tage initiativ til at blive kæreste med nogen og ved at støtte i forbindelse med konkrete problemer.

Konsulenterne har været opmærksomme på relationerne mellem de unge, dog vel viden-de, at de under alle omstændigheder ikke ville få (eller ønskede at få) kendskab til alt, hvad disse måtte indebære.

Vi har set, at nogle unge har haft svært ved at passe tilstrækkeligt på sig selv, hvilket har været genstand for flere samtaler i gruppen samt særlig opmærksomhed på enkelte unge. Vi har også oplevet, at unge har brudt med hinanden, og efterfølgende har talt med de andre unge og konsulenterne bl.a. om, hvad det havde af betydning for deres fortsatte deltagelse i gruppen. Indtil videre er det lykkedes, at ingen har forladt grupperne af denne årsag, men det vil jo nok ske. Men vi ser det som en del af de unges liv og læring at skulle igennem disse faser.

Vi har også set, at der skete ting mellem de unge, som konsulenterne først fik information om efterfølgende, og som de gerne ville have haft mulighed for at have fokus på. Det er en særlig vanskelig situation for konsulenten, idet selvbekendelser og usikkerhed i forhold til egne metoder naturligvis må melde sig, men set over tid, er vores konklusion stadig, at vi skal rumme de unge med den adfærd, de nu har og med, hvad der nu udspiller sig mellem dem.

Aktiviteter

Gruppen er også et øverum for andre typer af adfærd. Vi ser unge, som har en negativ opfattelse af sig selv og en manglende selvtillid, og vi ser dem usikre og afvisende overfor forskellige udfordringer. Deres forventninger til sig selv er ikke høje.

Konsulenterne tilrettelægger aktiviteter for de unge i NETOP. Det er ikke ekstreme udfordringer (hvilket det naturligvis også godt kunne have været), men ganske almindelige aktiviteter (boldspil, lege, skiløb, teater, foredrag og lignende).

Formålet med aktiviteterne er, at de skal være samlende for gruppen. Der skal foregå noget, som de unge kan være fælles om, hvad enten aktiviteten er for alle eller sker i mindre grupper, og hvad enten aktiviteten er fysisk eller bygger på samtale. Afveksling i aktiviteterne er i øvrigt vigtigt.

Selv om aktiviteterne er helt almindelige og ikke ekstreme, kan de ikke desto mindre for mange af de unge være en stor udfordring. Det er ofte vanskeligt for de unge at indgå i samarbejde med andre, og de har ofte vanskeligheder med at vurdere sig selv. Det kan f.eks. være vanskeligt at udvise selvtillid uden at blive selvhævdende eller at vise ydmyghed uden at blive selvudslettende. Det betyder, at de unge ofte er udstødte eller befinder sig i periferien af kammeratskabsgrupperne i skole og fritidssammenhænge.

I NETOP møder de ligestillede unge, som alle kender til at være udstødte eller mangle selvtillid i alvorlig grad. Samtidig mødes de et miljø, hvor der ingen krav stilles til, at de skal ændre noget som helst. I dette miljø tilbydes de aktiviteter og snak, og de er i stand til at modtage tilbuddene, ja de står faktisk på spring for at modtage udfordringerne. Det er typisk, at konsulenterne efter hvert møde i gruppen kan beskrive, hvordan en ung i gruppen prøvede dette eller hint for første gang og havde succes, at en ung gav udtryk for noget for første gang i en stor gruppe eller overvandt en angst for et eller andet.

At øve sig i at give og modtage

Konsulenterne deltager selv i alle aktiviteter, og da de er forskellige mennesker, har de forskellige styrker og svagheder. Her er svaghederne specielt interessante, fordi det har vist sig at betyde meget for de unge at se konsulenterne "dumme sig", være usikre på noget eller have brug for hjælp. Når den voksne, der har den unges tillid og i andre situationer er den hjælpende eller givende i forhold til den unge, skal have hjælp af den unge for at komme ned ad skibakken, så betyder det meget for den unges opfattelse af sig selv.

Den svenske psykolog Alain Toper har blandt andre fremhævet betydningen af at give noget igen, som et vigtigt aspekt i forhold til at komme videre efter psykisk sygdom.³

Han fremhæver, at alle mennesker ønsker at give noget tilbage, når de får hjælp, og hvis det lykkes, er det et stort skridt fremad imod en bedre selvopfattelse.

At alle de unge i gruppen både oplever at få støtte i gruppen og at være en støtte for nogle af de andre unge i gruppen, er en vigtig brik til udvikling af selvfølelse set i dette lys.

Et paradoks

Perspektivet i de unges afprøvninger af adfærd i et anerkendende miljø er, at de vil videre og gøre nye forsøg også udenfor gruppen.

Hanne Warmings undersøgelse af Ungegruppen viser, at dette rent faktisk sker, og at

³ "Vendepunkter" af Alain Toper, udgivet af Videnscenter for socialpsykiatri i 2002.

de unges omgivelser bemærker det.⁴

Det gælder både konkrete, praktiske ting, som de unge forsøger at gøre udenfor gruppen, og det er mere følelsesmæssige udfordringer, de tager op. F.eks. er der flere unge, der efter nogen tid i gruppen, for første gang fortæller i deres omgangskreds, at de er plejebørn. Hvis responsen er positiv fra omgivelserne, ser den unge det som en stor ændring i livet.

Vi arbejder således i paradokset,

- at undlade at have projekter på de unges vegne, at lade dem være, som de er, at lade være med at ønske ændringer, at respektere og kunne lide dem, som de er,
- og skaber på denne måde grundlaget for, at de får mod på at forsøge sig med at gøre ændringer, og at ændring rent faktisk sker.

Selvstændighed

Udgangspunktet for al individuel støtte og samarbejde med den enkelte unge i gruppen er, at støtten tager udgangspunkt i den unges **formulerede ønsker og behov**.

Det betyder, at ingen informationer om den enkelte unge (problemer, loyalitetskonflikter, dilemmaer og lignende) videregives til forældre/plejeforældre/sagsbehandler eller andre uden den unges aktive medvirken eller den unges klare accept.

Der har i både Ungegruppen og NETOP været en række eksempler på unge, der har været i svære dilemmaer og konflikter, som de ikke har ønsket formidlet til deres forældre eller plejeforældre. Faktisk er det sjældent, at den unge ønsker, at formidling skal ske.

Den hyppigst forekommende situation er, at gruppen støtter den unge i at finde egne handlemuligheder for konkrete situationer og scenarier.

Metoderne, som konsulenterne anvender til støtte for den enkelte er:

- at opfordre de andre unge til at bidrage med forståelse og anerkendelse og deres egne erfaringer fra lignende situationer
- at bidrage til den unges afklaringsproces gennem spørgsmål og refleksioner sammen med den unge
- at bidrage med information om muligheder og rettigheder

Det er en faglig udfordring, at styrke den unge i det, den unge beder om, og ikke i det, som konsulenten med sin faglighed, tror at kunne se som en fordel for den unge, men som den unge måske ikke er parat til.

De unge har et stort behov for at tale om deres situation og problemstillinger – ofte uden at det følges af parathed til at drage konklusioner, tage konsekvenser eller inddrage personer, der måtte være en del af problematikken.

⁴ "Tilsyn og støtte gennem netværksgrupper: Potentialer, dilemmaer og perspektiver", evalueringsrapport af Hanne Warming, udgivet af CAFA i 2004.

Hvis den unge ønsker at handle, er det vigtigt, at den unge får formidlet sin egen opfattelse af situationen. Derfor skal støtten til den unge være afpasset, således at støtten i første række gives til at sikre den unge plads/mulighed for at kunne få sin opfattelse frem.

Denne støtte kan både gives ved, at gruppen taler situationen igennem med den unge, og den unge selv klarer gennemførelsen i praksis. I andre tilfælde har vi set unge støtte andre unge ved at være til stede sammen med dem ved svære samtaler, og der har været situationer, hvor en konsulent har været formidler enten alene eller sammen med den unge.

Der har været et enkelt tilfælde, hvor en ung kom med så alvorlige informationer i en af grupperne, at konsulenterne fandt, at der var tale om en underretningssituation. Dette talte vedkommende med den unge om, og de fandt frem til en måde at formidle informationen videre på, som den unge godkendte og var tilfreds med.

At sikre fortrolighed omkring de unges udtalelser i gruppen, kan godt få nogle forældre og særlig plejeforældre til at føle sig sat lidt udenfor. Det er vores erfaring, at konsulenterne kan gøre meget for ikke at omgærde "tavshedspligt" med mystik og for meget "hellighed". Det er vigtigt, at forældre og plejeforældre føler sig respekterede af konsulenterne, og det er vores erfaring, at positive forventninger, åbenhed og respekt også er noget, der skal være fokus på i konsulenternes relation til forældre og plejeforældre. Det er vores erfaring, at efterhånden som konsulenterne er blevet dygtigere og mindre usikre på deres rolle i forhold til de unge, så er de også blevet bedre til at relatere sig til plejeforældre og forældre.

Aktivitet og samtale i ungegrupper – idé:

Udvikling af selvfølelse (identitet)

Aktiviteter, bl.a.	Samtale (om sit liv), f.eks.
<ul style="list-style-type: none">• afprøve adfærd• samarbejde og indgå i relationer• er ikke alene med udfordringen• selvtillid/jeg kan• blive klar over egne grænser	<ul style="list-style-type: none">• skabe følelse af sammenhæng i livet, give mening, forestillinger, fortællinger• stille spørgsmål – komme i dialog• fratage skyld

Ungegruppen giver, bl.a.	konsulenterne giver, bl.a.
<ul style="list-style-type: none">• ligeværdighed• anerkendelse• spejle sig• stå frem• dele tanker og følelser• forståelse (almengørelse)• give og modtage• nuancer, forskellighed• øverum	<ul style="list-style-type: none">• anerkendelse• nogen der tror på én• tager éns parti• neutralitet ift. loyalitetskonflikter• være på lige fod med voksne• lytte, støtte, hjælp• respekt for grænser og valg• optimisme og tro på fremtiden

Perspektiver

Der er ingen tvivl om, at CAFA vil fortsætte arbejdet med grupper af børn og unge, og NETOP-gruppen for unge/voksne vil fortsat udgøre en del af vores faste tilbud.

Og der skal ikke herske tvivl om, at vi mener, at alle børn og unge, hvad enten de er anbragt gennem organisationer som vores eller direkte af kommunerne, bør tilbydes deltagelse i fortløbende grupper.

Det - at se de unge udvikle sig sammen i et fri- og fortrolighedsrum, og det at være tæt på **deres** oplevelse af deres egen situation, der ofte bygger på en helt anderledes forståelse end både plejefamilies, forældres, sagsbehandlers og familieplejekonsulents - har grundlæggende flyttet vores perspektiv i anbringelsessager.

Vi har i praksis lært, at de unges oplevelse og forståelse af deres egen situation er uomgængelig nødvendig at få frem, hvis vi skal give dem en brugbar støtte.

Det er nødvendigt, at børnene/de unge kommer til orde i deres egen sag om deres egen situation, og vi ved, at alle børn og unge, uanset adfærd, følelsesmæssige "skader" og diagnoser har afgørende (nye) bidrag til forståelse af deres situation.

Vi ved imidlertid også nu, at den voksen - barn samtale, vi kalder "børnesamtalen" ikke i noget rimeligt omfang kan sikre barnet muligheder for at få sin opfattelse frem, uanset, at den planlægges og udføres efter alle gode faglige retningslinier og overvejelser.

Det betyder, at vi ofte opererer med et "uoplyst felt" i børnesager, når barnet/den unge ikke har et fortrolighedsrum sammen med andre unge.

Vores overvejelser går nu på, hvordan vi kan støtte de unge i at komme mere til orde i deres egen sag. Den gordiske knude er, at den viden vi har, er opnået gennem deltagelse i det fortrolige rum, og hvordan kan man formidle fra et fortroligt rum ?

Vi kunne måske spørge de unge ?

Vi gør os også overvejelser om, hvorvidt deltagelse i en gruppe giver den unge den personlige støtte, som man fra mange sider peger på skal gives i form af en kontaktperson til anbragte børn/unge ?

Vil der være noget til hinder for, at vi også inddrager de unge i dette spørgsmål ?

Et cool fællesskab

Thorbjørn på 18 år og Jon på 17 år synes, det er cool at have et fællesskab med andre unge, der bor i plejefamilier. De kan godt lide at være i netværksgruppen, fordi de ikke behøver at spille skuespil. De behøver ikke at skjule noget for de andre, for de har oplevet de samme ting eller det, der er værre

Interview med Thorbjørn, 18 år og Jon, 17 år

Tidligere var Thorbjørn en lukket fyr. En kold skid. Ja nærmest en psykopat, der bankede klassekammeraterne.

Sagt med hans egne ord.

Jon var meget præget af, at far skred, da drengen blev født. Og så voksende han op med en psykisk syg mor, der var ekstrem dominerende. Og det gjorde ham skræmt og underkuet.

Også sagt med hans egne ord.

Men det kan være svært at forstå, når man ser de to unge mennesker sidde i sofaen en onsdag aften og fortælle om, hvad det betyder for dem at være med i den netværksgruppe, som *Cafa – Center for anbringelse og forebyggende arbejde* har etableret. De virker alt andet end lukkede, kolde og underkuede.

- Jeg har også åbnet enormt meget op. Mit forsvar er helt afslappet nu. Og jeg tør at snakke med andre mennesker om, hvordan jeg har det. Og om hvordan jeg har haft det. Og det er rigtig fedt, siger Thorbjørn.

- Jeg er blevet meget bedre til at sige fra. Til at sige nej, hvis der er noget, jeg ikke gider eller ikke vil. Man lærer jo at klare sig selv, når der ikke er andre til at tage sig af én. Og man bliver stærk af det, selv om det ikke er en særlig god måde at blive stærk på, siger Jon.

Begge unge har været med i den første netværksgruppe, som Familieplejen i Roskilde etablerede og er fortsat i den nye gruppe, der startede op efter sommerferien sidste år. Og de siger ikke, at de har forandret sig så meget alene ved at være med i netværksgrupperne, men de er ikke i tvivl om, at det har været godt for dem. Det er også derfor, at de godt gider at tage fra henholdsvis København og Midtjylland for at mødes med andre unge plejebørn én gang om måneden.

Hårde odds

Når man ser på deres baggrund, må man sige, at de har haft hårde odds at kæmpe imod. Thorbjørn er vokset op med alkoholiske forældre, som ikke magtede at tage sig af ham. Han kom i familiepleje som 11 – 12 årige, men det fungerede ikke godt. Moderen døde, da han var 14 år, og derefter blev han anbragt hos sin tante og onkel, hvor han har boet lige siden. Den alkoholiserede far har han kun meget sporadisk kontakt med.

Jon blev anbragt i en plejefamilie, da han var 13 år. Men det gik slet ikke. Plejefaderen slog ham flere gange efter et skænderi ved middagsbordet. Og det bevirkede, at Jon blev flyttet til en anden plejefamilie, hvor han er glad for at bo.

- Det er klart, at vi har set og oplevet nogle ting, som andre børn i den alder slet ikke forstår. Jeg er talrige gange blevet smidt ud af min mor, da jeg boede hjemme. Jeg havde ingen steder at gå hen, så derfor var jeg nødt til at få fat i nogle af mine klassekammerater for at høre, om jeg kunne sove der. Det er ikke særlig fedt, når man går i 3. eller 4. klasse, siger Jon.

- Nej. Jeg var ekstrem voldelig over for mine klassekammerater, fordi jeg ikke vidste, hvordan jeg ellers skulle reagere, når jeg var presset. Og det var jo dybest set, fordi jeg var enormt ked af det og havde brug for, at nogle voksne tog sin af mig, tilføjer Thorbjørn. Det er sådanne eksempler fra deres barndom og opvækst, som Thorbjørn og Jon har svært ved at snakke med deres nuværende kammerater om. Ikke fordi de to unge ikke kan eller vil tale om det. Ikke fordi kammeraterne ikke gider at høre om det. Men fordi kammeraterne ikke helt forstår betydningen af den ydmygelse, det savn og den afmagt, som har præget store dele af deres liv.

Samvær og nærvær

Og det er netop i den forbindelse, at de er glade for at komme i netværksgruppen, selv om de begge har mange kammerater derhjemme. Og selv om de to er blevet gode venner og ser hinanden meget i fritiden – specielt i weekenderne.

- Når vi er sammen med de andre unge, så behøver ikke hele tiden at forklare tingene. De ved godt, hvad det vil sige at få tæsk. Eller at blive smidt ud af sin mor. Eller at være alene om aftenen fordi forældrene er på druk. Vi behøver ikke at forklare tingene på samme måde, som når vi snakker med kammeraterne derhjemme. Det er som om, at vi har et fællesskab, der ikke er andre steder, siger Jon.

Thorbjørn nikker og fortsætter:

- Der er godt nok mange specielle og cool personer her, men det er jo også fordi, vi alle sammen har oplevet nogle underlige ting. Og det gør det nemmere selv at fortælle, hvordan man har det, og hvad man har lavet af vilde udskejelser. På en eller anden måde kan jeg være mig selv her. Og det er fedt.

De to unge har også en oplevelse af, at de er gode til at støtte og hjælpe hinanden i gruppen. Hvis én af de andre en dag er langt nede, er de ikke bange for at gå til vedkommende og spørge, hvad der er galt. Og det er med til at åbne op for nogle gode snakke om, hvad der rører sig ind i dem hver især.

Hellere løs snak

Både Thorbjørn og Jon er meget glade for, at der ikke er så meget struktur på møderne. De synes, det er fedt, at de bare laver noget mad sammen og så finder på nogle ting at lave bagefter. Det der med at sidde i rundkreds og krænge sjælen ud – det giver de ikke meget for.

- Hvis vi sidder og spiller kort, er der lige pludselig én, der fortæller noget om, hvad han eller hun har oplevet i forhold til sine forældre. Eller hvordan det går hjemme i plejefamilien. Eller noget helt tredje. Og så kommer vi til at snakke om det. Senere er der

måske en anden, som siger noget andet. På den måde kommer vi til at snakke om mange forskellige ting på sådan en aften. Og det er vildt fedt, siger Thorbjørn.

- Ja. Og mange af de ting ville slet ikke komme frem, hvis vi skulle sidde i en rundkreds. Det er helt sikkert. Man åbner sig meget mere over for hinanden, når det kommer mere spontant. Det er det samme, der sker, når vi er på ture for eksempel i biografen eller sådan noget. Så kommer vi også til at snakke om nogle andre ting, end vi ville gøre i en rundkreds, fastslår Jon.

Andre bør gøre det samme

De to unge mener helt klart, at andre plejebørn bør have samme mulighed for at mødes og udveksle erfaringer. Og hvis de får det, så skal det være på akkurat den samme måde, som de gør det på i CAFA i Roskilde. For Thorbjørn og Jon kan ikke forestille sig, at det kan gøres på en bedre måde. I hvert fald ikke for dem.

Andre unge at snakke med

Mange plejebørn føler sig isolerede og ensomme. Men det er typisk en form for eksistentiel ensomhed, som bunder i, at de inderst inde føler sig anderledes end deres kammerater. De har set og oplevet mange ting, som deres jævnaldrende kammerater ikke forstår. Derfor har de et stort behov for at mødes med andre plejebørn, der er i en tilsvarende situation. Og det tilbud giver *CAFA – Center for anbringelse og forebyggende arbejde* deres plejebørn

Interview med souschef Jannik Sølyst Jørgensen, CAFA - Center for anbringelse og forebyggende arbejde.

Hvordan forklarer man sine kammerater, hvordan det var at se sin fulde far slå sin mor igen? Eller hvordan det var altid at skulle klare sig selv om aftenen, fordi ens mor var ude at skaffe penge til junk. Eller hvordan det var hver dag at skulle sørge for, at ens mindre søskende kommer i børnehaven, fordi ens alkoholiserede mor ikke var i stand til at stå op om morgenen.

Nej vel. Det er ikke så nemt at forklare, hvis ens 14 – 15 årige kammeraterne er vokset op i en almindelig kernefamilie. Så derfor har mange plejebørn et stort behov for at snakke med andre unge, der har oplevet nogle af de samme ting. Den fælles fortid binder dem sammen.

- Det er helt tydeligt, at plejebørnene føler, de har noget specielt med i bagagen, som deres kammerater ikke har. Noget plejebørnene ikke kan dele med kammeraterne, fordi de ikke forstår, hvad det er. Denne særlige følelse kan de kun dele med andre unge, der har en tilsvarende baggrund og opvækst, siger Jannik Sølyst Jørgensen, der er souschef i *Cafa – Center for anbringelse og forebyggende arbejde*. Og han fortsætter:

- Det behøver ikke at betyde, at disse plejebørn ikke har det godt sammen med deres nuværende kammerater. Slet ikke. De kan både have gode venner og en meget aktiv fritid. Så det er ikke nødvendigvis, fordi de er ensomme i hverdagen. Men de har nogle ar i sjælen, som de har brug for at snakke med andre plejebørn om. De har brug for at møde ligesindede og det er det, vi giver dem mulighed for med vores netværksgrupper.

Letter overgangen

CAFA har fået midler fra KABU puljen til at etablere og udvikle et efterværnstilbud til 16 – 23 årige anbragte og tidligere anbragte unge. Gruppen har maksimalt plads til 15 deltagere – og i øjeblikket er der tilmeldt 11. Det overordnede formål med projektet er at selvstændiggøre de unge for på den måde at lette overgangen fra at have været anbragt til en selvstændig tilværelse.

Rent praktisk foregår det på den måde, at de unge mødes den anden onsdag i hver måned i nogle lokaler, som Familieplejen har lejet under ledelse af to medarbejdere. Rammen om samværet er, at de laver mad og spiser sammen og ellers snakker om alt

mellem himmel og jord. Nogle gange arrangerer de ture til byen, hvor de går i biografen, bowler eller lignende. Der er ikke indlagt decideret temaer eller organiserede samtaleforløb i tilbudet – og det er et meget bevidst valg.

- Vi har ikke villet presse noget bestemt ned over hovedet på de unge. Vi har ingen skjult dagsorden med det her. Vi har etableret et fristed, hvor de unge kan mødes og snakke sammen uden at være bundet af bestemte metoder eller strukturer. Uden at de skal føre, at de er til eksamen hele tiden. Vi respekterer dem, som de er og lytter til, hvad de har at fortælle, *men vores medarbejdere har slået ørene ud og forfølger emner de unge selv bringer, hvis de er relevante for aldersgruppen, og breder det ud til resten af gruppen. Det kan eksempelvis være fritidsaktivitet, uddannelse, egen bolig, madlavning, vasketøj, økonomi, kæresteproblemer*, pointerer Jannik Sølyst Jørgensen og tilføjer:

- Og det er vigtigt for os, at de unge kan snakke fuldstændig frit fra leveren, fordi de på den måde får mulighed for at komme ud med nogle af de tanker og følelser, som de måske i andre sammenhænge holder tæt med, fordi det måske kan blive belastende for dem selv, deres biologiske forældre eller plejeforældrene. Derfor er der heller ingen organiserede tilbagemeldinger til anbringelseskommunen om, hvad der sker i projektet med mindre, at der kommer nogle ting frem, som de enkelte unge selv gerne vil have, at vi tager op i andre sammenhænge, men kommunerne er selvfølgelig orienteret om, at de er med i dette netværksarbejde.

Souschefen understreger, at selv om der er en løs struktur omkring samværet, så bliver det taget meget alvorligt af både medarbejderne og de unge. Op til hver samling sender medarbejderne er reminder ud til de unge på SMS for at sikre, at de husker at møde op. Og hvis de unge ikke kommer eller ikke reagerer på SMS'eren, tager medarbejderne kontakt til de for at høre, hvorfor de ikke kommer. Eller hvorfor de ikke har meldt afbud.

- På den måde signalerer vi, at vi vil dem. At vi tager dem alvorligt. Samtidig vil vi også gerne lære dem at forpligte sig til en aftale. Og ikke mindst at forpligte sig over for de andre unge i projektet. Det er en del af læringen i forløbet, pointerer Jannik Sølyst Jørgensen.

Får venskaber

En væsentlig del af hensigten med projektet er netop, at de unge får opbygget venskaber, som de kan bruge, når de skal videre i tilværelsen efter deres plejeophold. Og det får man kun, hvis man tør forpligte sig over for andre mennesker.

- Det er svært at erobre verden, hvis man er alene om det. Så der er ingen tvivl om, at disse unge har brug for at støtte sig til hinanden, når de skal stå på egne ben. Og vi kan allerede nu se, at der opstår nogle venskaber, som de har meget glæde af eksempelvis i weekenderne på trods af, at de bor væk fra hinanden, siger Jannik Sølyst Jørgensen og fortsætter:

- Vores håb er, at gruppen på sigt kan blive selvkørende forstået på den måde, at de får lyst til at blive ved med at se hinanden efter, at de ikke længere enten kan blive i gruppen eller ikke har lyst til at samles i vores regi. Jeg kan sagtens forestille mig, at de på et tidspunkt hellere vil mødes uden, at vi sætter rammerne, men at de selv gør det. Det ville være at få opbygget et bæredygtigt netværk, som de vil kunne få glæde af i mange år. I den sammenhæng påpeger souschefen, at det er vigtigt at være opmærksom på, at man som *organisation* er forpligtet på at fortsætte initiativet, hvis man først har valgt at starte det op.

- Det ville være at voldføre dem, hvis vi lukkede projektet igen, fordi der ikke er flere penge fra KABU puljen. Disse unge har oplevet så mange svigt i deres liv, at det ville være endnu et tillidsbrud fra voksenverdenen. Det skal man gøre sig klart fra starten af, hvis man vælger at sætte sådan et initiativ i søen, fastslår han.

Tidligere erfaringer

CAFAs projekt bygger på erfaringer fra et tidligere tilsvarende projekt, der var målrettet de 12 – 16 årige. Erfaringerne fra det projekt var så gode, at det nu er fortsat som et permanent tilbud til denne aldersgruppe. Og CAFA ønskede at følge det op med et nyt tilbud til de unge, der skulle forlade den anden gruppe af aldersmæssige grunde. *For som en af de unge, der blev interviewet af i forbindelse med evalueringen, udtrykke det:*

" Det er det med.....Før da jeg ikke var med i gruppen, gik jeg rundt og tænkte med mig selv, at det var så uretfærdigt for en. Man følte bare, at man var den eneste, og at man var helt alene om det i verden. Det var bare et helvede, og så kommer man ind i den der gruppe, og så er der mange mennesker at snakke med, og det er hyggeligt og sådan, og man får venner ved det. På den måde bliver det ikke så.....Før kunne man godt føle sig lidt ensom, men der er jo også mange andre plejebørn, så får man et nyt syn på livet"

Interviewer: "Så du blev faktisk gladere af det?"

"Ja, mange af mine venner synes, at jeg er blevet et helt ny menneske, efter at jeg er startet i gruppen" Citat fra evalueringsrapporten "Tilsyn og støtte gennem netværksgrupper af sociolog Hanne Warming RUC, CAFA april 2004.

Forlængelse af børnesamtalen

Jannik Sølyst Jørgensen ser denne form for netværkskabende arbejde som en forlængelse af børnesamtalen. Han tillægger børnesamtalen stor værdi, men han tror ikke altid, at det er tilstrækkeligt. Han tror ikke, at den fagperson, der skal gennemføre samtalen, nødvendigvis kan give børnene og de unge den fortrolighed, der er nødvendig for at komme helt ind til sagens kerne. Og her ser han en store potentialer i den dynamik, der er i netværksgrupperne.

- Jeg tror på, at der kommer flere ting frem, når de unge mennesker sidder i en gruppe og snakker sammen. De kan bedre dække sig lidt ind under de andre. Og de får mulighed for at få en anden respons på deres udsagn, end de får ved en mere struktureret samtale mellem barn og voksen, påpeger Jannik Sølyst Jørgensen og tilføjer afslutningsvis:

- Jeg mener på ingen måde, at disse gruppesammenhænge skal afløse børnesamtaler. Men vi kan se, at der kommer nogle nuancer og dybder frem i dette forum, som ellers ikke kommer frem. Og så gælder det for medarbejderne om at opfange disse signaler og brug dem på en konstruktiv måde i det videre forløb til glæde for den enkelte unge. Det ligger der nogle udviklende perspektiver i.